

46. světová konference ICTM

Ve dnech 21.–27. 7. 2022 se v portugalském Lisabonu na půdě Universidade Nova de Lisboa uskutečnila 46. světová konference společnosti ICTM (International Council for Traditional Music), organizátorem byl tamní Institut etnomuzikologie – centrum pro výzkum hudby a tance. Na této stěžejní události celosvětově sdružující akademiky zejména v oboru etnomuzikologie se letos podílelo skoro 800 aktivních účastníků.

Část programu světových konferencí ICTM vždy představuje výzkumy prováděné v širším regionu spřízněném s organizátorskou zemí. I v Lisabonu se tak část příspěvků zaměřovala na hudbu a tanec lusofonních a hispanofonních oblastí. Ústředním tématem jednoho z plenárních zasedání byla příznačně „Hudba, výzkum a válka doma“. V panelu promluvili etnomuzikoložky a etnomuzikologové z válek dotčených států, tj. Afghánistánu (Ahmad Sarmast), Bosny a Hercegoviny (Jasmina Talam), Iráku (Scheherazade Hassan), Srí Lanky (Lasanthi Manaranjanie Kalinga Dona) a Ukrajiny (Olha Kolomyjets). Množství individuálních příspěvků i panelů zaznělo v paralelních sekcích, zastřešených několika tematickými okruhy. První se soustředil na hudbu a tanec v době globální klimatické a zdravotní krize (způsoby vyrovnávání se s restriktivními opatřeními v souvislosti s covidem-19

v celosvětovém kontextu, hudba, tanec v době proměn klimatu). Širokým okruhem byla tematika lidských práv, komunitního soužití a nerovností v současném světě (zejm. hudebně taneční aktivity marginalizovaných komunit různého typu a jejich lidskoprávní požadavky). Některé příspěvky přinesly podnětné poznatky o významu hudby a tance v kulturní politice států. Nejen na portugalském fadu před a po Karafiátové revoluci v roce 1974 nebo hudbě a tanci v KLDR lze sledovat, jak různé politické režimy pronásledují anebo naopak propagují konkrétní aktivity nebo žánry, které mohou sloužit kulturní diplomacii státu, anebo naopak být vyjadřovacím prostředkem politické opozice. Pozornost byla věnována také archivům jakožto ztělesněné individuální a kolektivní paměti, diskutovalo se například o hranicích práv jednotlivců, komunit a institucí k archivním datům. Dalším tematickým okruhem byl kosmopolitismus. V celosvětovém měřítku jsou hudba a tanec často původně koloniálním dědictvím, které se však dnes provozuje v nově vyjednávaném kosmopolitním konceptu: zde se lze ptát, jak se v tomto konceptu uplatňují prvky původně lokálních tradic. Mnoho příspěvků se věnovalo institucionálním kontextům provozování a předávání hudebně tanečních tradic, lokálním aspektům produkce, vzdělávání

i fungování hudebního průmyslu, v němž se musí tvůrci i interpreti vyrovnat s komerčními tlaky, ale třeba i s faktem, že lokální hudebně taneční projevy jsou nehmotným kulturním dědictvím. Nebyly opomenuty otázky reflexivity výzkumu a potenciálně konfliktních aspektů identity výzkumníků a jejich pozice v terénu. Svoji roli hraje i fakt, že etnomuzikologové jsou často angažováni na více institucích a rozkročení mezi výzkumem, výukou a vlastní interpretační činností.

Zazněla řada individuálních i panelových příspěvků od přednášejících z různých typů institucí. Široké spektrum příspěvků vycházelo z perspektivy badatelů využívajících recentní terénní etnografický výzkum a zčásti čerpajících i z vlastní angažovanosti v oblasti výuky a hudebně taneční praxe. Nechyběly však ani příspěvky z historické etnomuzikologie vycházející z archivních pramenů anebo příspěvky teoretické, které rekapitulovaly dosavadní poznatky a vybízely k diskusi nad možnými dalšími trajektoriemi bádání. Někteří přednášející představovali zkoumané hudebně taneční jevy nebo aktivity v širších společenských a historických souvislostech a s interdisciplinárním teoretickým zakotvením a přesa-

hy. Část příspěvků se zaměřovala na dílčí hudební tradice, specifika regionálního repertoáru nebo na vybrané aspekty hudební teorie, etnochoreologie, organologie či hudební ikonografie.

Při příležitosti 70. výročí založení ICTM byla v úvodu konference oficiálně představena publikace *Celebrating the International Council for Traditional Music: Reflection on the First Seven Decades*. Spoluautorkou příspěvku o zakladatelské osobnosti etnochoreoložky Maud Karpeles je i Daniela Stavělová z Etnologického ústavu AV ČR.

V rámci konference proběhl také filmový festival, na němž se představilo celkem 16 etnografických a dokumentárních filmů, zaměřených na hudební a taneční projevy od Japonska po Peru. Několik snímků se věnovalo konkrétním osobnostem, mezi nimi byla i jedna z průkopnic etnochoreologie, Elsie I. Dunin. Součástí konferenčního programu byly polední a večerní koncerty a workshopy. Vystoupily soubory představující zpěv, tanec i (ne)tradiční hudební nástroje z různých regionů nejen Portugalska. Další světová konference ICTM se bude konat již v druhé polovině července roku 2023 v západoafrické Ghaně.

Žiata Skořepová (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., Praha)